

Riksdagens svar RSv 25/2026 rd – RP 200/2025 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om medling vid brott och i vissa tvister och lagen om Rättstjänstverket

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om medling vid brott och i vissa tvister och lagen om Rättstjänstverket (RP 200/2025 rd).

Beredning i utskott

Utskottets betänkande: Lagutskottet (LaUB 5/2026 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om ändring av lagen om medling vid brott och i vissa tvister

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om medling vid brott och i vissa tvister (1015/2005) 5 och 7 a §, 12 § 2 mom. och 23 § 2 mom.,
av dem 7 a § sådan den lyder i lag 763/2025 och 12 § 2 mom. och 23 § 2 mom. sådana de lyder i lag 680/2015,
ändras 1 § 1 mom., 6 och 7 §, det inledande stycket i 8 § 1 mom. samt 8 § 2 mom., 11 §, 12 § 3 och 4 mom., 12 a §, 12 b § 2 mom., 14 § 3 mom., 16 § 2 punkten, 20 § 1 och 2 mom., 22 §, 23 § 1 mom. och 25 §,
av dem 7 §, det inledande stycket i 8 § 1 mom. samt 8 § 2 mom., 11 §, 12 § 4 mom., 12 a §, 12 b § 2 mom., 14 § 3 mom., 16 § 2 punkten, 20 § 1 och 2 mom. och 23 § 1 mom. sådana de lyder i lag 680/2015 och 12 § 3 mom. sådant det lyder i lag 966/2024, samt
fogas till 15 § ett nytt 2 mom., till 16 §, sådan den lyder i lag 680/2015, ett nytt 2 mom., till 20 §, sådan den lyder i lag 680/2015, ett nytt 4 mom. och till lagen en ny 21 a § som följer:

Riksdagens svar R Sv 25/2026 rd

1 §

Lagens tillämpningsområde

Med medling vid brott (*medling*) avses i denna lag en avgiftsfri tjänst där det ordnas möjlighet för den misstänkte och brottsoffret att genom en opartisk medlares förmedling mötas i förtrolighet för att behandla de psykiska och materiella skador som ett brott orsakat offret och att på egen hand försöka komma överens om åtgärder för att gottgöra dessa skador. Denna lag tillämpas också på personer under 15 år som är misstänkta för en brottslig gärning.

6 §

Delegation

För att stödja utvecklingen av medling på riksnivå och främja samarbetet kan det i anslutning till justitieministeriet finnas en delegation som tillsätts av statsrådet. Närmare bestämmelser om namnet på, uppgifterna för, tillsättandet av och medlemmarna i delegationen samt om ordnandet av dess verksamhet utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 §

Skyldighet att ordna tjänster

Rättstjänstverket är skyldigt att ordna medlingsverksamhet så att tjänsten är tillgänglig och ändamålsenligt genomförd i hela landet. Skyldigheten omfattar styrning, uppföljning och utveckling av medlingen.

8 §

Tillhandahållande av tjänsterna

Tjänsterna kan tillhandahållas så att Rättstjänstverket

Kan tjänster inte tillhandahållas i ett område i enlighet med 1 mom., ska Rättstjänstverket tillhandahålla tjänsterna i området med hjälp av personal som det anställer eller på något annat sätt som det anser lämpligt.

11 §

Ordnande av kompletterande utbildning

Rättstjänstverket ska nationellt och regionalt sörja för ordnandet av kompletterande utbildning för personer som deltar i medlingsverksamhet.

Riksdagens svar RSv 25/2026 rd

12 §

Ersättning av statens medel

Rättstjänstverket ska betala ersättningen i förskott till de tjänsteleverantörer som avses i 8 § 1 mom. Fördelningen av medlen baseras på invånarantalet i tjänsteleverantörens verksamhetsområde samt områdets areal och brottsligheten där vid utgången av året före det år som föregått finansåret. Invånarantalet baseras på årsstatistiken från befolkningsdatasystemet, arealen på Lantmäteriverkets årsstatistik över arealen på landområden och sötvattensområden och brottsligheten på årsstatistik över brott som är straffbara enligt strafflagen och som har kommit till polisens kännedom. Med *finansår* avses i denna lag det kalenderår som ersättning beviljas för. Rättstjänstverket ska genom ett beslut fastställa den slutliga ersättningen till en tjänsteleverantör, och den får vara högst lika stor som de faktiska kostnaderna för att ordna medlingsverksamheten.

Närmare bestämmelser om hur den ersättning som avses i 3 mom. bestäms och om betalningen av ersättning till Rättstjänstverket i de fall som avses i 8 § 2 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet.

12 a §

Redovisning av kostnaderna samt återbetalning och omfördelning av ersättning som betalats av statens medel

Tjänsteleverantören ska årligen lämna Rättstjänstverket en redovisning för det föregående finansårets kostnader för ordnande av medlingsverksamhet och betala tillbaka den oanvända delen av den ersättning som avses i 12 § 3 mom.

Rättstjänstverket får dela ut återbetalade anslag till sådana tjänsteleverantörer som har fått för liten ersättning i förhållande till de faktiska kostnaderna. Justitieministeriet ska underrättas om anslag som har återbetalats och den andel av anslaget som har omfördelats.

Närmare bestämmelser om innehållet i redovisningen av kostnaderna och hur den ska ges, återbetalning och omfördelning av ersättningen och om de uppgifter som avses 2 mom. och som ska lämnas till justitieministeriet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

12 b §

Tillämpning av statsunderstödslagen

Som sådan statsunderstödstagare som avses i de bestämmelser som nämns i 1 mom. betraktas i denna lag tjänsteleverantören och som statsbidragsmyndighet betraktas Rättstjänstverket.

Riksdagens svar RSv 25/2026 rd

14 §

Platsen för medling

Kan inte medlingsbyråerna sinsemellan enas om vilken av byråerna enligt 1 mom. som ska behandla initiativet, ska Rättstjänstverket bestämma vid vilken medlingsbyrå initiativet ska behandlas.

15 §

Utredning av förutsättningarna för medling samt beslut om medling

Medlingsbyrån har trots sekretessbestämmelserna rätt att av den polis- eller åklagarmyndighet eller andra myndighet som tagit initiativ till medlingen få den information som är nödvändig för bedömningen av förutsättningarna för medling. Rätten till information gäller även den information om brottsmisstanken som är nödvändig för bedömningen av förutsättningarna för medling.

16 §

Medlingsbyråns uppgifter i anslutning till medlingsförfarandet

När en medlingsbyrå har åtagit sig medlingen i ett ärende ska den

2) trots sekretessbestämmelserna med parternas samtycke skaffa de handlingar som är nödvändiga för medlingen från polis- eller åklagarmyndigheten, domstolen eller andra instanser,

På förutsättningarna för det samtycke som avses i 1 mom. 2 punkten tillämpas artikel 7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

20 §

Sekretess och tystnadsplikt

På tjänsteleverantörer tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) när de utför uppgifter enligt denna lag. Även på den tystnadsplikt som en medlare som inte står i anställningsförhållande till en medlingsbyrå har i fråga om medlingsuppdraget och på sekretessen för de handlingar som en sådan medlare innehar tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Trots 14 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet fattar medlingsbyrån beslut om utlämnande av uppgifter ur en handling som hänför sig till medling och som en medlare eller

Riksdagens svar RSv 25/2026 rd

medlingsbyrån innehar. På medlingsbyråns rätt att till Rättstjänstverket lämna ut uppgifter ur en sekretessbelagd handling tillämpas 29 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Med avvikelse från vad som i 28 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet föreskrivs om den som beviljar tillstånd beviljar Rättstjänstverket tillstånd att ta del av uppgifter ur den riksomfattande informationsresursen för det informationssystem som medlingsbyråerna använder.

21 a §

Ansvar hos tjänsteleverantörers personal och medlare

På medlare och på personer som är anställda hos en tjänsteleverantör tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de sköter i denna lag avsedda uppgifter som gäller medling. Bestämmelser om skadeståndsskyldighet finns i skadeståndslagen (412/1974).

22 §

Behandling av tvister som gäller avtal om ordnande av medling

Twister som gäller i 9 § avsedda avtal om ordnande av medlingsverksamhet behandlas som förvaltningstvistemål i förvaltningsdomstolen. Bestämmelser om förfarandet i förvaltningstvistemål finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

23 §

Sökande av ändring

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

25 §

Avgiftsfrihet i fråga om handlingar

Medlingsbyrån har rätt att avgiftsfritt få de handlingar som avses i 15 § 2 mom. och 16 § 1 mom. 2 punkten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

De uppgifter inom medling som Institutet för hälsa och välfärd har övergår vid ikraftträdandet av denna lag på Rättstjänstverket. På ställningen för de anställda i arbetsavtalsförhållande vid Institutet för hälsa och välfärd som sköter sådana uppgifter enligt denna lag som övergår på Rättstjänstverket tillämpas 5 a och 5 c § i statstjänstemannalagen (750/1994). Anställningsförhållandet för de anställda i arbetsavtalsförhållande som överförs från Institutet för hälsa och välfärd till Rättstjänstverket blir ett tjänsteförhållande vid ikraftträdandet av denna lag.

Riksdagens svar RSv 25/2026 rd

De ärenden inom medling som är anhängiga vid Institutet för hälsa och välfärd, ingångna avtal och förbindelser inom medling samt de rättigheter och skyldigheter som följer av dem övergår vid ikraftträdandet av denna lag på Rättstjänstverket, om inte något annat följer av innehållet i avtalen eller förbindelserna.

De rättigheter och skyldigheter som Institutet för hälsa och välfärd har i de ärenden som gäller medling upphör vid ikraftträdandet av denna lag. Institutet för hälsa och välfärd ansvarar dock för alla förpliktelser som föranleds av institutets verksamhet före ikraftträdandet.

Den äganderätt som Institutet för hälsa och välfärd har till det riksomfattande informationssystem som medlingsbyråerna använder och de skyldigheter som hänför sig till det övergår på Rättstjänstverket vid ikraftträdandet av denna lag. Om emellertid tryggheten av kontinuiteten i tjänsten så förutsätter och Rättstjänstverket så kräver, kvarstår äganderätten till informationssystemet och skyldigheten att sörja för nödvändig förvaltning av systemet hos Institutet för hälsa och välfärd mot skälig ersättning efter ikraftträdandet, dock i högst två år.

Ändring i ett beslut som har fattats före ikraftträdandet av denna lag söks enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

På behandlingen av ärenden som är anhängiga vid en domstol vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas vid sökande av ändring de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet. Om en domstol upphäver ett beslut som har fattats före ikraftträdandet av denna lag och återförvisar ärendet att i dess helhet behandlas på nytt, ska ärendet behandlas och avgöras i enlighet med denna lag.

Delegationen för medling vid brott fortsätter till utgången av sin mandatperiod med den sammansättning i vilken statsrådet tillsatt delegationen genom sitt beslut av den 31 juli 2025.

Lag

om ändring av lagen om Rättstjänstverket

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Rättstjänstverket (1133/2023) 1 och 3 §, 4 § 2 mom., 9 § 2 mom. och 14 § 2 mom. samt
fogas till 2 § ett nytt 3 mom., till 13 § ett nytt 3 mom. och till 15 § ett nytt 3 mom. som följer:

1 §

Rättstjänstverket

Rättstjänstverket ordnar tjänster inom offentlig rättshjälp, ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning och allmän intressebevakning samt medlingstjänster vid brott och i tvister. Verket finns inom justitieministeriets förvaltningsområde och dess verksamhetsområde omfattar hela landet.

Vid Rättstjänstverket finns en centralförvaltning samt rättshjälpsbyråer, intressebevakningsbyråer och ekonomi- och skuldrådgivningsbyråer.

Riksdagens svar RSv 25/2026 rd

2 §

Rättstjänstverkets uppgifter

Bestämmelser om Rättstjänstverkets skyldighet att ordna medlingstjänster finns i lagen om medling vid brott och i vissa tvister (1015/2005).

3 §

Produktion av tjänster

Rättshjälpstjänster produceras av rättshjälpsbyråerna, allmänna intressebevakningstjänster av intressebevakningsbyråerna och tjänster inom ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning av ekonomi- och skuldrådgivningsbyråerna. I landskapet Åland produceras de nämnda tjänsterna av Ålands rättshjälps- och intressebevakningsbyrå. Rättstjänstverket kan också ordna tjänster genom att skaffa dem av andra tjänsteproducenter i enlighet med 5 kap.

Bestämmelser om antalet byråer samt om namnen på och områdena för dem utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelser om verkets verksamhetsställen utfärdas genom förordning av justitieministeriet.

Bestämmelser om tillhandahållande av medling vid brott och i vissa tvister finns i lagen om medling vid brott och i vissa tvister.

4 §

Ledning

En rättshjälpsbyrå leds av ett ledande offentligt rättsbiträde, en intressebevakningsbyrå av en ledande allmän intressebevakare och en ekonomi- och skuldrådgivningsbyrå av en ledande ekonomi- och skuldrådgivare. Ålands rättshjälps- och intressebevakningsbyrå leds av ett ledande offentligt rättsbiträde, en ledande allmän intressebevakare eller en ledande ekonomi- och skuldrådgivare enligt vad som bestäms i verkets arbetsordning.

9 §

Tjänster vid Rättstjänstverket

Vid rättshjälpsbyråerna ska det finnas ett ledande offentligt rättsbiträde och ett behövligt antal andra offentliga rättsbiträden. Vid intressebevakningsbyråerna ska det finnas en ledande allmän intressebevakare och ett behövligt antal andra allmänna intressebevakare. Vid ekonomi- och skuldrådgivningsbyråerna ska det finnas en ledande ekonomi- och skuldrådgivare och ett behövligt antal andra ekonomi- och skuldrådgivare. Vid byråerna kan det dessutom finnas andra

Riksdagens svar RSv 25/2026 rd

anställda. Vid Ålands rättshjälps- och intressebevakningsbyrå ska det utöver den tjänsteman som avses i 4 § 2 mom. finnas ett behövligt antal andra anställda.

13 §

Jäv för offentliga rättsbiträden

Det som i 1 mom. föreskrivs om jäv för offentliga rättsbiträden hindrar inte att personalen vid rättshjälpsbyråerna arbetar i gemensamma lokaler med annan personal vid Rättstjänstverket eller med andra myndigheter. Åtkomsten till information som är sekretessbelagd eller som omfattas av tystnadsplikt ska genom informationstekniska lösningar och andra behövliga åtgärder begränsas så att endast rättshjälpsbyrån har åtkomst till informationen.

14 §

Hänvisande av rättshjälpsökanden i specialfall

I andra ärenden än sådana som behandlas i domstol ska sökanden i de situationer som avses i 1 mom. hänvisas till en annan rättshjälpsbyrå, om rättshjälpsbyrån finns inom ett avstånd som kan anses vara rimligt för uträttande av ärenden eller om klienten har möjlighet att uträtta ärendet med hjälp av distansförbindelser. I annat fall hänvisas sökanden skriftligen till ett privat biträde.

15 §

Rättsbiträdenas beslutanderätt

Det ledande offentliga rättsbiträdets beslutanderätt enligt denna paragraf och ett offentligt rättsbiträdes beslutanderätt enligt 1 mom. utövas vid Ålands rättshjälps- och intressebevakningsbyrå av den tjänsteman som avses i 4 § 2 mom., om det vid byrån inte finns något offentligt rättsbiträde.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Riksdagens svar RSv 25/2026 rd

Helsingfors 8.4.2026

På riksdagens vägnar

talman

generalsekreterare